

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Jaunumi 3

Uzmanīgi ar uguni,
sākoties meža uguns
nedrošajam laikposmam

■ Notikumi 4

Meža nozares gada
balvas „Zelta čiekurs”
ieguvēji

■ Pasaulē 6

Kā pasaulē atzīmēta
Starptautiskā meža
diena

■ Saimniekojam
mežā 8

“Jebkuram zemes
gabalam jābūt
apsaimniekotam”

■ Noderīgi 10

Svarīgākais par
nodokļiem, kas jāmaksā
no meža

■ Praktiski
padomi 12

Kā pārdot cirsmu par
visaugstāko cenu

■ Mežs veselībai .. 14

Klāt pirmo meža salātu
laiks

■ Medības 15

Galvenās atziņas
konferencē „Medības
2017” 16

Foto: Maija Birkena - Dzelzkalēja

Konsultācijas pieejamas arī par meža apsaimniekošanas plānošanu upju aizsargjoslās

MEŽA ĪPAŠNIEKIEM PIEEJAMAS BEZMAKSAS KONSULTĀCIJAS

SIA „LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs” sāk konsultāciju projekta īstenošanu Latvijas lauku attīstības programmas 2014. – 2020. gadam ietvaros.

Projekta ietvaros meža īpašniekiem (fiziskām un juridiskām personām), tiesiskajiem valdītājiem ir iespēja saņemt bezmaksas konsultācijas par noteiktiem jautājumiem, kas saistīti ar meža zemes apsaimniekošanas ekonomiskajiem un vides rādītājiem.

Konsultāciju sniegšanu nodrošina Eiropas Savienības (ES) atbalsta finansējums, taču visiem meža īpašniekiem tas nebūs pietiekams.

Mežsaimniecības jomā tiek sniegtas konsultācijas šādos jautājumos:

- dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzība (meža īpašuma apsekošana, atzinums par meža zemē sastopamajiem ES un vietējās nozīmes īpaši aizsargājamiem meža biotopiem, t.sk. rekomendējamo apsaimniekošanas režīmu, veicamajiem uzturēšanas vai atjaunošanas pasākumiem);

- savvaļas putnu aizsardzība (atzinums par meža zemē sastopamajām īpaši aizsargājamām putnu sugām, t.sk. rekomendējamo meža apsaimniekošanas režīmu, veicamajiem biotehniskajiem pasākumiem);

- ūdens resursi (meža apsaimniekošanas plānošana upju, ezeru un citu ūdensobjektu aizsargjoslās, t.sk. ciršanai plānotās platības un atstājamo, izcērtamo koku noteikšana);

- ekonomisko un vides rādītāju jautājumi, ja konsultāciju saņēmējs ir komersants lauku apvidū, kurš darbojas mežsaimniecības nozarē un kura apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā nepārsniedz 15 000 EUR (meža īpašuma apsekošana, meža īpašuma apsaimniekošanas plāns, t.sk. meža resursu novērtējums, koksnes resursu ieguves plānojums noteiktam periodam).

► 14. lpp.

SĀKSIES PIETEIKŠANĀS KOMPENSĀCIJU MAKSĀJUMIEM PAR NATURA 2000 MEŽA TERITORIJĀM

Lauku atbalsta dienests (LAD) informē, ka no šā gada 11. aprīļa līdz 22. maijam sāks pieteikumu pieņemšanu ikgadējo kompensāciju izmaksai par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem *Natura 2000* teritorijās un mikroliegumos gan *Natura 2000* teritorijās, gan ārpus tām. Pēdējā diena, kad atbalsta maksājumiem varēs pieteikties ar kavējuma sankciju, ir 15. jūnijs.

Atbalstu var saņemt par meža zemju (izņemot purvu) platībām, kas atrodas:

- Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) sarakstā;
- mikroliegumos, kuri atrodas ārpus *Natura 2000* teritorijām vai atrodas *Natura 2000* teritorijā.
- Meža teritorijai ir jābūt spēkā esošai meža inventarizācijai.

Atbalstu var saņemt par meža zemes platību, kurā kārtējā gada 1. aprīlī ir spēkā kāds no šādiem mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem:

- aizliegta mežsaimnieciskā darbība;
- aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte;

- aizliegta galvenā cirte;
- aizliegta kailcirte.

Atbalstu tiesīgs saņemt meža īpašnieks vai tā apsaimniekotājs. Ja atbalstam pieņemtais meža zemes īpašums pieder vairākiem īpašniekiem, kompensāciju pieprasa visi kopīpašnieki, uz savstarpējās vienošanās pamata pilnvarojot tikai vienu personu atbalsta saņemšanai par visu platību.

Saskaņā ar Valsts meža dienesta Meža

valsts reģistra informāciju *Natura 2000* teritorijās iekļauti pavisam 345 345 hektāri mežu, kas sastāda 43,5% no kopējās valsts *Natura 2000* teritorijas un veido 10,6% no kopējās meža platības. *Natura 2000* valsts mežos aizņem 205 616 ha, privātajos mežos – 133 791 ha un pašvaldību mežos – 5939 hektāru.

Plašāka informācija būs pieejama LAD mājas lapā: www.lad.gov.lv

REZULTĀTI PAR TREŠO ES ATBALSTA KĀRTU MEŽSAIMNIECībā

Gada sākumā noslēdzās trešā pieteikšanās kārtā uz Eiropas Savienības (ES) atbalsta pasākumu „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā”.

Meža īpašniekiem bija iespēja Lauku atbalsta dienestā (LAD) iesniegt projekta pieteikumus trijos apakšpasākumos: „Meža ieaudzēšana”, „Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” un „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanā”.

Pēc LAD apkopotās informācijas, trešajā kārtā tika iesniegti 1937 unikālie projektu pieteikumi. Tāpat kā iepriekšējās kārtās, arī šajā kārtā pretendenti visvairāk pieteikumus tika iesnieguši apakšpasākumā „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai”. Šajā apakšpasākumā kopā iesniegti 1776 pieteikumi ar kopējo finansējumu 5 077 775 EUR. Publiskais izsludinātais finansējums bija 5 000 000 EUR, līdz ar to radās neliels finansējuma iztrūkums. Tas nozīmē, ka projekti tiek aranžēti atbilstoši projektu atlases kritērijiem. Abos

Operatīvā informācija par pieteiktajiem projektiem ELFLA LAP pasākuma "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā" 3.kārtā

Aktivitāte	Pieteikumu skaits	Pieteiktais publiskais finansējums	Izsludinātais finansējums	Finansējuma pārpalikums vai iztrūkums
8.1. Atbalsts apmežošanai un meža zemes izveidei	245	753 910	1 500 000	746 090
8.4. Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai	44	199 224	500 000	300 776
8.5. Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai	1 776	5 077 775	5 000 000	-77 775
KOPĀ	1 937*	6 030 909	X	X
t.sk. iesniegts EPS	91%			

*unikālo pieteikumu skaits, kur pieteikums ar vairākām aktivitātēm ir skaitīts kā viens projekts

pārējos apakšpasākumos finansējums bija pietiekams.

Apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana” kopā tika iesniegti 245 pieteikumi, bet apakšpasākumā „Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” – 44 pieteikumi.

Trešajā kārtā pretendenti 91% projekta pieteikumus iesniedza elektroniski LAD elektroniskās pieteikšanās sistēmā (EPS), kas ir par 6% vairāk nekā iepriekšējā – otrajā kārtā. Iesniedzot projekta pieteikumu elektroniski, pretendenti automātiski saņem 5 punktus.

Lielākā daļa pretendentu ir saņēmuši ziņu no LAD par projekta apstiprināšanu. Ja gadījumā kāds vēl nav saņēmis šādu ziņu, tad pirms projektu realizēšanas ieteicams sagaidīt LAD apstiprinošu lēmumu par to, ka projekts tiešām ir atbalstīts.

Pēc LAD mājas lapā pieejamās informācijas, nākamo pieteikšanās kārtu plānots izsludināt 2017. gada decembrī. Par jaunumiem un aktualitātēm, kas attiecas uz ES atbalstu, iespējams uzzināt MKPC nodaļās un organizētajos semināros.

Ieva Doniņa,
MKPC Zemgales nodaļa

Ugunsnedrošajā laikposmā, uzturoties mežos un purvos, aizliegts:

- nomest degošus vai gruzdošus sērkoņus, izsmēkus vai citus priekšmetus;
- kurināt ugunscurus (izņemot īpaši ierīkotas vietas, kas nepieļauj uguns izplatīšanos ārpus šīs vietas);
- atstāt ugunscurus bez uzraudzības;
- dedzināt atkritumus;
- braukt ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem pa mežu un purvu ārpus ceļiem;
- veikt jebkuru citu darbību, kas var izraisīt ugunsgrēku.

KAS JĀZINA, SĀKOTIES MEŽA UGUNŠ NEDROŠAJAM LAIKPOSMAM

Biežākie meža ugunsgrēku cēloņi ir iedzīvotāju neuzmanīga vai tīša rīcība ar uguni.

Valsts meža dienests uzrauga un īsteno meža ugunsdzēsību Latvijas Republikas teritorijā esošajos mežos un meža zemēs, tas ir, veic meža ugunsdrošības uzraudzību, atklāj, ierobežo un likvidē meža ugunsgrēkus, iesaista meža īpašniekus (valdītājus) ugunsgrēka vietas uzraudzībā (Ministru kabineta 2013. gada 30. jūlija noteikumu Nr.449 „Valsts meža dienesta nolikums” 4.11. apakšpunkts).

Katru pavasari, atkarībā no laika apstākļiem, Valsts meža dienests nosaka meža ugunsnedrošo laikposmu. Tas

nozīmē, ka visiem iedzīvotājiem, uzturoties mežā, ir jābūt īpaši uzmanīgiem – jāievēro ugunsdrošības noteikumu prasības, lai nepieļautu meža ugunsgrēku izcelšanās iespējas.

Biežākie meža ugunsgrēku izcelšanās iemesli ir cilvēku neuzmanīga vai tīša rīcība ar uguni. Pēdējos gados, ņemot vērā meža īpašnieku aktīvāku darbību tūrisma un dabas taku izveidē un rekreācijas vietu ierīkošanā, pieaugot meža apmeklētāju skaitam un biežumam, ugunsnedrošajā laikposmā ir pastiprinājušās meža ugunsgrēku izcelšanās iespējas.

Latvijā viena meža ugunsgrēka gadījumā ik gadu uguns skar vidēji 1,3 ha meža zemes. Meža ugunsgrēku dēļ meža videi

tiek nodarīti zaudējumi vidēji ap 425 000 euro gadā. Par ugunsdrošības noteikumu neievērošanu var piemērot gan administratīvo atbildību, gan arī kriminālatbildību. Fiziskai personai var piemērot naudas sodu no 30 līdz 350 euro, bet juridiskai personai no 70 līdz 700 euro. Kriminālatbildība iestājas par tīšu un ļaunprātīgu meža dedzināšanu.

2016. gadā Valsts meža dienests atklājis un dzēsis 594 meža ugunsgrēkus, kopējā uguns skartā platība meža zemēs ir 309 hektāri, bet 2015. gadā tika atklāti un dzēsti 704 meža ugunsgrēki ar kopējo platību 539,8 hektāri.

Selva Šulce,

VMD preses sekretāre

AKTUALIZĒTI MEDNIEKU EKSĀMENA JAUTĀJUMI

Valsts meža dienests (VMD) būtiski papildinājis un aktualizējis mednieka un medību vadītāja eksāmena jautājumus. Jaunie jautājumi ir iekļauti mednieku un medību vadītāju eksāmenos.

Medību daļa, sadarbojoties ar mednieku organizāciju pārstāvjiem, ornitologiem, Valsts policijas, Pārtikas un veterinārā dienesta darbiniekiem, ir aktualizējusi un papildinājusi mednieku teorētisko zināšanu pārbaudījuma jautājumus. VMD tīmekļa vietnē sadaļā Mednieku eksaminācija ir publicēti mednieka un medību vadītāja eksāmena teorētisko zināšanu pārbaudes jautājumi un atbilžu varianti pa tematiem.

Lai kļūtu par mednieku, personai ir jāiziet apmācība un mednieku eksaminācijas komisijā jānokārto teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu pārbaudījumi, eksamināciju nodrošina VMD.

Topošo mednieku zināšanas ir atkarīgas no mācību kursu organizatoru un pasniedzēju kvalitātes un arī no pašu cilvēku ieinteresētības. Medību vadītāju kandidāti eksāmenam var gatavoties patstāvīgi. Tomēr, lai papildinātu savas zināšanas, nav izslēgta iespēja piedalīties arī mācību kursā, kas tiek organizēts jauniešiem mednieku kandidātiem, un noklausīties mācību kursu.

Mednieka vai medību vadītāja apliecību VMD izsniedz personām, kas no-

kārtojušas attiecīgu eksāmenu mednieku eksaminācijas komisijā un izpildījušas praktisko iemaņu pārbaudījumu.

Informācija par visām juridiskajām personām, nevalstiskajām organizācijām un izglītības iestādēm, kas veic mednieku apmācību, ir pieejama VMD mājas lapas sadaļā *Mednieku eksaminācija*.

Atgādinām, ka pieteikumi uz eksāmeņiem mednieka un medību vadītāja eksāmena pretendentiem laikus jāiesniedz jebkurā VMD mežniecībā, bet ne vēlāk kā piecas dienas pirms paredzētā eksāmena.

Sīkākai informācijai tālr: 67212776, *Valsts meža dienesta Medību daļa*.

Selva Šulce,

VMD preses sekretāre

Foto: Mārtiņš Alīns

GODINĀTI MEŽA NOZARES GADA BALVAS „ZELTA ČIEKURS” LAUREĀTI

Marta sākumā Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) aulā tika godināti meža nozares izcilākie laudis. Gada balvas ieguvēji saņēma lielo „Zelta čiekuuru”, savukārt pārējiem laureātiem tika pasniegts mazais „Zelta čiekuriņš”.

Gada balvu nominācijā „Par mūža ieguldījumu” saņēma: mežzinātnieks Bruno Andersons, kokrūpniecē un finanšu speciāliste Monika Ciula, mežsaimnieks Staņislavs Prikņa, mežsaimnieks Edgars

Šmaukstelis, mežsaimnieks un pedagogs Valdis Štokmanis. Šīs nominācijas saņēmējiem pasniedza Ministru prezidenta pateicības rakstus, goda diplomus un krūšu nozīmi „Zelta sēkliņa”.

Nominācijā „Par inovatīvu uzņēmējdarbību” izvirzītie laureāti: SIA „BSW Latvia”, SIA „Gaujas koks” un AS „Latvijas Finieris” Iekārtu rūpnīca, bet galvenā balva šogad tika piešķirta SIA „Gaujas koks”.

Nominācijā „Par ilgtspējīgu saimniecokšanu” tika izvirzīti laureāti: meža īpašnieki Dzintars Balodis no Madonas, Edgars

Dupužs (meža īpašumi pārsvarā Kurzemes pusē) un Jānis Uzulēns no Turlavas pagasta. Gada balvu ieguva Edgars Dupužs.

Nominācijā „Par zinātnes ieguldījumu nozares attīstībā” tika izvirzīti laureāti: Kārlis Būmanis ar kolēģiem, realizējot pētījumu „Eksperimentāls pārvietojams kokbetona tilts”, Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” vadošais pētnieks Dainis Edgars Ruņģis un Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta pētījuma „Lapu koku mizas biorafinērijas shēma bezatlikuma pārstrādei” veicēji. Gada

AICINA NEPIELAUT NEKONTROLĒTU APROBEŽOTO TERITORIJU PĀLIELINĀŠANU!

Nekontrolētu zemes aprobežoto teritoriju palielināšana Latvijā ietekmē ikviena zemes īpašnieka tiesības. Valsts nesakārtotā sistēma saistībā ar aprobežojumu noteikšanu zemes īpašniekus padara par kļūnīkiem bez rīcības brīvības.

Ne viens vien zemes īpašnieks palicis bez iespējām saimniekot savā zemē un zaudējis iztikas avotus. Tāpēc Latvijas Mežu īpašnieku biedrība (LMĪB) kopā ar Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi aicina ikvienu apmeklēt portālu Manabalss.lv un nobalsot par iniciatīvu, tādā veidā aizsargājot zemes īpašnieku tiesības, nepieļaujot nekontro-

lētu aprobežoto teritoriju palielināšanu.

Ir jābūt skaidri noteiktiem kritērijiem aprobežojumu noteikšanai, ir jāmaina shēma, kādā valsts lemj par aprobežoto teritoriju platībām Latvijā. Tāpēc, lai saglabātu zemes racionālu apsaimniekošanu, sargātu zemes īpašnieku tiesības

izvēlēties savu īpašuma apsaimniekošanas veidu, tiek rosināts papildināt likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 12. panta 1. daļu („Lai pieņemtu lēmumu par aizsargājamās teritorijas izveidošanu, teritorijas robežu, zonējuma, kategorijas, kā arī aizsardzības režīma maiņu, nepieciešami šādi dokumenti:”) ar 7. punktu šādā redakcijā: „Rakstiska vienošanās ar zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju.”

Nobalsot var ikviens, kurš atbalsta zemes īpašnieku iesaisti aprobežojumu noteikšanas procesā! Balsošana aizņem mazāk nekā divas minūtes!

LMĪB informācija

Meža nozares gada balvas „Zelta čiekurs” ieguvēji

balvu nominācijā „Par zinātnes ieguldījumu nozares attīstībā” saņēma Dainis Edgars Ruņģis.

Sogad, atzīmējot Latvijas vadošās tautsaimniecības nozares – meža nozares gada balvas ikgadējo ceremoniju, izdota īpaša gada balvas „Zelta čiekurs” pastmarka. Pastmarkas autors ir mākslinieks Edgars Vēgners.

Plašāku informāciju par gada balvas „Zelta čiekurs” laureātiem var skatīt www.zm.gov.lv.

ZM informācija

AICINĀM APMEKLĒT “MEŽA ABC” KURZEMĒ!

Sogad atkal notiek “Meža ABC” Kurzemē! Jau 13. maijā no plkst.10 līdz 18 vairāk nekā 50 meža nozares uzņēmumu un organizāciju aicina uz meža nozares lielāko meža dienu pasākumu Kurzemē – “Meža ABC”!

Pasākuma norises vieta Padures pagasta Struņķukrogs – 12 km no Kuldīgas Ventspils virzienā.

- 30 meža pieturās viss par meža audzēšanu. Jaunas meža pieturas. Saistoši ikvienam vecumam.
 - Latvijas atklātais čempionāts koku gāzējiem.
 - Latvijas medību suņu parāde.
 - Aizraujošās Aivara Bergmaņa meža spēles.
 - Pastaiga pa koku galotnēm kopā ar kokkopjiem-arboristiem.
 - Tikšanās ar meža nozares profesionāļiem.
 - Meža dārgumu meklēšana.
 - Fantastiski izstrādājumi no meža materiāliem.
 - Sēpošana pavasarī.
 - Baskāju taka.
 - Meža teātris.
 - Zaļais tirdziņš.
 - Atpūta pie ugunskura.
- Pasākuma noslēgumā ikvienam iespēja loterijā vinnēt pasākuma atbalstītāju balvas!
- Brīnišķīgi iekārtotā vietā Kuldīgas novadā īpaši padomāts par daudzām interesantām aktivitātēm bērniem, kas viņus gan iepazīstinās ar mežu, gan palīdzēs izprast dabā notiekošos procesus un to, kā norit darbi mežā.

Foto: Daina Rudzīte

Pasākuma “Meža ABC” galvenie organizatori – Sigita Vaivades ģimene

Pasākumu “Meža ABC” organizē Meža īpašnieku biedrība. Tas ir pasākums, kas domāts ikvienam, kurš vēlas ļoti labi pavadīt laiku mežā, daudz uzzināt un labi atpūties, turklāt par velti! Īpaši tiek gaidīti un aicināti meža īpašnieki ar ģimenēm.

Pēc pasākuma vienaldzīgo nav. Visi apmeklētāji smēlušies meža viedumu, spēku, mīlestību, prieku un daudz pozitīvu emociju un ieguvuši saistošu informāciju par meža nozari kopumā.

Brauciet, uzziniet, kā aug mežs, kā to izmantojam un cik lielu pievienoto vērtību sniedzam Latvijas veiksmes stāstam! Sīkāka informācija www.mezakonsultants.lv.

Sigita Vaivade,
Meža konsultants

SĀKUŠĀS MEŽA DIENAS!

Līdz ar pavasara iestāšanos Latvijā sākušās Meža dienas 2017. Šogad Meža dienas Latvijā notiks jau 89. reizi un to devīze skan: „Kopā nākotnes mežam!”

Meža dienās kā katru gadu – tiks stādīts mežs, rīkotas apkārtnes sakopšanas un labiekārtošanas talkas, gatavoti un izlikti putnu būrīši, organizēti semināri par meža atjaunošanu un kopšanu, kā arī virkne konkursu un mācību stundu skolēniem.

Par šogad plānotiem Meža dienu pasākumiem varēs uzzināt interneta vietnē www.zm.gov.lv sadaļā Meža nozare, Meža dienas.

Foto: Daina Rudzīte

SVĒTKI MEŽAM, DABAS DRAUGIEM UN SABIEDRĪBAI!

Ik gadu pasaulē 21. martā tiek atzīmēta Starptautiskā meža diena – *International Day of forests*. Starptautiskās meža dienas mērķis ir pievērst sabiedrības uzmanību mežu nozīmībai, veicināt izpratni par to, cik svarīgs ir mežs un koks mūsu dzīvē.

Starptautiskā meža diena ir dibināta 2012. gada 28. novembrī ar ANO Ģenerālās asamblejas rezolūciju. Varētu šķist, ka šī diena ir dibināta nesen, bet pamati meklējami jau 1971. gadā, kad 16. ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizāciju konferencē tika nobalsots par Pasaules meža dienas ieviešanu. Savukārt 2007. gadā starptautiskais Mežsaimniecības izpētes centrs iedibināja Meža dienu. Šobrīd šie abi pasākumi vairs nenotiek, bet to vietu ir ieņēmusi Starptautiskā meža diena, kas ik gadu 21. martā tiek atzīmēta, lai informētu sabiedrību par meža nozīmību un iespējām, ko tas mums var sniegt.

Starptautiskā meža diena pasaulē

ANO kopā ar valdībām, sabiedriskajām organizācijām un sabiedrību kopumā strādā, lai sekmētu gan vietējo, gan globālo darbību un cilvēku informētību Meža dienā. Uzsvārs tiek likts, pirmkārt, uz mežu atjaunošanu, dekoratīvo un augļu koku stādīšanu; otrkārt, uz vizuālo materiālu, kas uzrunā cilvēkus un ataino to, cik svarīgi ir koki un mežs kopumā; un, treškārt, uz masu medijiem un sociālajiem tīkliem.

ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija 2017. gada Starptautiskajā meža dienā ar saukli *Mežs un enerģija* ai-

Dienvidsudānā sievietes malku pārnēsā tradicionālā veidā uz galvas

cināja izmantot mežu ilgtspējīgi, saglabāt līdzsvaru nākamajām paaudzēm, daloties sociālajos tīklos ar saviem video, kas uzņemti mežā, lai visa pasaule varētu novērtēt meža skaistumu un daudzveidību.

Cilvēki visā pasaulē veido Starptautiskajai meža dienai veltītus videoapsveikumus, pastāstot, kā mežs viņus uzlādē un ko mežs spēj dot.

Savukārt *UEF* – Eiropas mežkopju apvienība – aicināja šajā dienā pievērst uzmanību koksnes enerģijas lietderīgai izmantošanai un noskatīties tam veltītu video, tos var aplūkot: <http://www.european-foresters.org>.

Šogad visā pasaulē tika rīkotas dažādas kampaņas, zibakcijas un pasākumi par godu 21. martam – Starptautiskajai meža dienai.

Aktivitātes Latvijā

Latvijā, tāpat kā citviet pasaulē, Meža dienām ir senas tradīcijas un tās tiek rīkotas, lai veicinātu cilvēku izpratni par mežu un meža nozari. Tiek uzrunāts ikviens, jauns vai vecs, bet pēdējos gados Meža dienu rīkotāji liek uzvaru uz jauno paaudzi, rīkojot dažādus konkursus un pasākumus tieši skolēniem un jauniešiem. Tiek rīkotas arī dažāda veida zibakcijas, lai uzrunātu un piesaistītu sabiedrības uzmanību.

Pērn 21. martā viena zibakcija norisinājās Rīgā pie Brīvības pieminekļa, ko organizēja AS „Latvijas valsts meži” (LVM), atklājot ikgadējās Meža dienas. Cilvēki tika mudināti fotografēties ar „Mammadaba” tēliem, kā arī informēti par mežu stāvokli pasaulē.

Šogad, lai popularizētu koksni kā atjaunojamo resursu, jaunieši no „LVM Bioekonomikas skolas” ir radījuši videovēstījumus ANO Starptautiskajai meža dienai. Videovēstījumos jaunieši saista koksni ar savu ikdienu, skaidro tās lomu mūsdienu ekonomikā, kā arī rosina savus vienaudžus aizdomāties par to, kā kopīgi veidot ilgtspējīgāku pasauli, kurā mežam būs

Koksne ir galvenais atjaunojamās enerģijas avots, nodrošinot ap 45% no pasaules kopējās atjaunojamās enerģijas apjoma. Tiek lēsts, ka Eiropas Savienībai 2020. gadā sasniedzot 20% atjaunojamās enerģijas apjomu, koksnes biomasas enerģija veidos 42% no šī apjoma, koksni izmantojot gan apkurei, gan dzesēšanai un elektrības ražošanai.

Savukārt Latvijā ap 30% no visas valstī patērētās enerģijas tiek saražota no koksnes produktiem, kas ir tuvu 80% no visas atjaunojamās enerģijas apjoma.

Attīstības valstīs izmanto 90% malku un kokogles

SAUDZĒSIM UN PALĪDZĒSIM MEŽA PUTNIEM!

Putnu uzturēšanās mežā saistīta ar barības iegūšanu, vēl citi izvēlējušies mežā klusas vietas ligzdošanai. Tomēr ne vienmēr izdodas salāgot mūsu – cilvēku vajadzības pēc koksnes ar putnu dzīvi mežā.

Lai netraucētu dzīvniekus un putnus vairošanās sezonā meža apsaimniekošanā saskaņā ar MK 936 *Dabas aizsardzības noteikumiem meža apsaimniekošanā* noteikti aizliegumi:

No **1. aprīļa līdz 30. jūnijam** visos mežos aizliegta līdz 10 gadu vecu priežu un lapu koku un līdz 20 gadu vecu egļu mežaudžu kopšana, izņemot jaunaudzes, kur skuju koku vidējais augstums nepārsniedz 0,7 metrus, bet lapu koku vidējais augstums – vienu metru.

no **15. aprīļa līdz 30. jūnijam** aizliegta galvenā cirte pilsētas mežos un no **1. aprīļa līdz 30. septembrim** aizliegta galvenā cirte Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotas saimnieciskās darbības joslā.

Noteikumos arī minēts, ka, veicot mežizstrādi, **mežaudzēs aizliegts cirst un izvākt ekoloģiskos kokus, kokus ar putnu ligzdām**, kuru diametrs pārsniedz 50 centimetru, kā arī koku rindu un pamežu ap tiem, **dobumainus kokus**, kuru dobuma diametrs pārsniedz 10 centimetru, sausos kokus un citus kokus, kas saglabāti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par koku ciršanu mežā.

Latvijas Ornitoloģijas biedrība (LOB) aicinājusi noteikt vispārēju mežizstrādes un jaunaudžu kopšanas pārtraukumu no **1. aprīļa līdz 30. jūnijam**, iekļaujot šo prasību MK noteikumos *Dabas aizsardzības noteikumi mežu apsaimniekošanā*, kas vēl nav izdevies ieviest, bet ikviens meža īpašnieks to labprātīgi var ievērot.

Putni uzlabo meža sanitāro stāvokli. Izgatavojot būrīšus un izliekot tos mežā pietiekamā daudzumā, iespējams samazināt meža kaitēkļu skaitu. Mežā ieteicams izvietot vienmē-

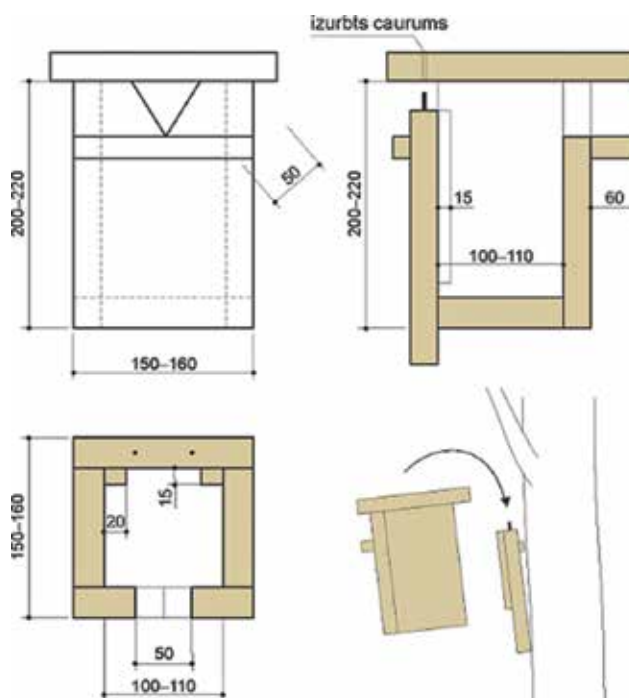

rīgi 4–6 būrīšus uz hektāra 35–50 metru attālumā vienu no otra.

Par dažādu putnu būrīšu izgatavošanu un izvietojumu mežā informāciju var atrast LOB interneta vietnē www.lob.lv un Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapā www.daba.gov.lv.

AS „Latvijas valsts meži” izdevumā „Putnu būrīšu izgatavošana un uzstādīšana” var atrast informāciju, kā izgatavot 9 dažādas mākslīgās ligzdvietas apmēram 20 putnu sugām, sākot no mājvietas lielajai zīlītei un mājas strazdam un beidzot ar urālpūci un gaigalu. Izdevums pieejams arī interneta vietnē www.mammadaba.lv.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

arvien augoša loma. Papildu informācija par LVM Bioekonomikas skolu atrodama vietnē: www.lvm.lv/bioekonomika

ANO ieteikumi, kā pasaulei svinēt Starptautisko meža dienu

Lai arī Starptautiskā meža diena būs jau aizvadīta, ieteikumi varētu noderēt arī turpmāk.

Pirmais ieteikums ir iestādīt savu koku. Tam nav obligāti jābūt mežā un tam nav jāvelta vesela diena, vai jāiestāda vairāki hektāri meža, tas var būt kāds koks savā piemājas dārzā.

Otrais ieteikums ir doties pārgājienā uz mežu. Mūsdienā cilvēki, attīstoties tehnoloģijām, ir aizmirsuši par rekreācijas iespējām mežā. Tādēļ var ieteikt nolikt savus ikdienas pienākumus malā un gluži vienkārši 21. martā kopā ar ģimeni doties pārgājienā un izbaudīt to, ko piedāvā mežs.

Treškārt – vajadzētu aizdomāties par to, kā ar pavisam vienkāršām darbībām var glābt mežus un samazināt koku izciršanu visā pasaule. Piemēram, grāmatu lasīšanai paņemt bibliotēkā, nevis pīrkt jaunu vai izmantot otrreiz pārstrādātu papīru.

Šogad notikušās Starptautiskās meža dienas akcijas un vēstījumus var aplūkot interneta vietnēs www.un.org un www.fao.org.

Zane Baltaiskalna,
MKPC Dienvidkurzemes nodaļa

JEBKURAM ZEMES GABALAM JĀBŪT APSAIMNIEKOTAM

Sogad 2. martā Latvijas Lauksaimniecības universitātes aulā Jelgavā tika godināti meža nozares izcilākie ļaudis. Nominācijas „Par ilgtspējīgu saimniekošanu” gada balvu piešķīra Edgaram Dupužam, kas Kurzemes pusē saimnieko jau 20 gadus.

Edgars Dupužs ir gan uzņēmējs, gan meža īpašnieks, ir pieredzējis mežkopis un aktīvs Latvijas Meža īpašnieku biedrības biedrs. Edgars pēc izglītības ir jurists, bet vēlme būt saimniekam un apstrādāt katru pieejamo zemes stūrīti radījusi milzu interesi par mežsaimniecību. Mežsaimniecisko izglītību Edgars ir apguvis pašmācības ceļā – praktizējot. Bet tagad jau ceturto gadu viņš ir arī LLU Meža fakultātes students. „Gribu pārliecināties, vai mana empīriskā pieredze saskan ar teoriju, un gūt jaunas, derīgas atziņas!” – tā savu vēlmi iegūt otru augstāko izglītību pamato Edgars.

Edgars savas zināšanas mežsaimniecībā un dabas aizsardzībā uzkrājis pamazām, praktizējot. Arvien biežāk saskaroties ar situācijām, kad likumdevēju pieņemtie lēmumi praksē nestrādā, sācis arī aktīvi iesaistīties meža likumdošanā.

Meža apsaimniekošanā – tālredzīgs, saudzīgs un praktisks

Aktīvi darbojoties meža apsaimniekošanā, vajadzīgs tālejošs skatījums. Šobrīd neviens nevar zināt, kāds būs tirgus, piemēram, pēc gadiem piecdesmit – varbūt vislielākā vērtība būs priedei, varbūt eglei, varbūt bērzam vai kādai citai koku sugai. Tāpēc jāsaimeko gudri, Latvijas tautsaimniecībā īpaša loma ir uzņēmumam „Latvijas Finieris”, tāpēc Edgars jau no pirmsākumiem aktīvi stāda bērzu audzes, it īpaši zemēs, kur lauksaimniecība ir nerentabla, jo uzskata, ka šai sugai nākotnē būs īpaša nozīme. Protams, pēc īpašuma iegādes Edgars novērtē iespējamo saimniecisko darbību tajos un, ja īpašumā ir arī lauksaimniecības zemes, konsultējas ar lauksaimniekiem par iespējamo zemes izmantošanu. Ja īpašumā esošās lauksaimniecības zemes ir mazauglīgas, atrodas tālu no citiem objektiem vai tajās jāiegulda milzu darbs kaitēkļu apkarošanai ar ķīmikālijām, tad priekšroka tiek dota to apmežošanai.

Edgars katru savu apsaimniekoto mežu uzrauga pats, izstaigājot to, bērziem aplauž sausos zarus, grāvīšos novērtē ūdensteces kvalitāti un, ja nepieciešams, atjauno tiem straumi. Tāpat viņš rūpējas par jaunajiem

Foto: Mārtiņš Ailijs

Edgars Dupužs un zemkopības ministrs Jānis Dūklavs balvas saņemšanas ceremonijā

stādiem, tos atbrīvojot no aizzēluma. Edgars katru īpašumu apsaimnieko iespējami labākajā veidā, jo viņam rūp mežs.

Īpašnieks atbalsta dabas aizsardzību

Īpaša uzmanība tiek pievērsta arī dabai un bioloģiskajai daudzveidībai. Apstādot lauksaimniecībā neizmantotās zemes, tiek saglabātas vecas mājvietas un koki. Augot īpašumu lielumam, arvien biežāk nākas saskarties ar normatīvo aktu regulējumu – īpaši dabas aizsardzībā.

Kopumā 570 ha meža atrodas *Natura 2000* liegumos, kā arī daļai citu īpašumu ir dažādi mežsaimnieciskie ierobežojumi. Īpašnieks atbalsta dabas aizsardzību, bet bieži vien rodas dažādi jautājumi par šo aprobežojumu objektivitāti, izvietojumu un pamatojumu. Piemēram, balstoties uz savu pieredzi un zinātnieku atzinumiem,

Edgars ir pārliecinājies, ka likumdevēji pieņēmuši gan veiksmīgus, gan praksē nepārbaudītus lēmumus. Jebkurš nepārbaudīts lēmums var radīt nopietnas sekas, piemēram, izlases ciršu veidošana priežu audzēs, kas mazākas par 0,2 ha. Tādā veidā boreālie priežu meži var tikt iznīcināti. Balstoties uz savu pieredzi īpašumā, kas atrodas Abavas senlejā, Edgars ir apstiprinājis, ka normatīvajos aktos noteiktā platība ir par mazu, lai atjaunotu skaistos priežu mežus. Edgaram ir divi izcili piemēri, kā pierādījums, ka, izmantojot izlases ciršu metodi, nav iespējams atjaunot priežu audzes. Vienā no audzēm tika veikta izlases cirte, ievērojot normatīvo aktu noteiktās prasības, pēc tam sagatavota augsne un iestādītas priedes. Savukārt otrā piemērā – vējlauzes rezultātā nācās veikt cirti 0,3 ha platībā, kā rezultātā arī šajā platībā pēc izstrādes tika sagatavota augsne un ap-

stādīta ar priedēm. Rezultāti ir īpašniekam satraucoši – izpildot normatīvajos aktos noteiktās prasības, priedi nav iespējams atjaunot – jaunajām priedēm pietrūkst apgaismojuma un tās iznīkst; savukārt 0,3 ha platībā situācija ar priedes atjaunošanos izskatās daudz cerīgāka.

Atstāt neapstrādātu zemi būtu noziegums

Īpašu prieku Edgaram sagādā paša stādītie bērzu un egļu plantāciju meži, kas aug griezdamies. Edgars prognozē, ka 40 gadu vecumā krāja šīm audzēm būs ap 400 m³ koksnes. Uzsākot lauksaimniecības zemju apstādīšanu ar bērziem un eglēm, vēl nebija tāda jēdziena kā plantāciju mežs, līdz ar to daudziem radās jautājums – priekš kam? Viņš taču nepiedzīvos brīdi, kad kokus varēs cirst. Bet Edgars stādīja, jo viņam šķita, ka atstāt neapstrādātu zemi būtu noziegums. Ja arī nebūtu stādījis, tad, visticamāk, šie lauki būtu apmežojušies dabiski, bet, sasniedzot ciršanas vecumu, kubatūra no hektāra nesasniegtu 250 m³. Bez tam sortiments būtu mazāk kvalitatīvs. Kopumā šādas plantācijas Edgars ierīkojis aptuveni 200 ha lielā platībā.

Dabai tuvi hobiji

Edgars ir arī aktīvs Latvijas Meža īpašnieku biedrības (LMĪB) biedrs un atbalsta biedrības darbību, sniedz lietderīgus padomus un neatsaka, kad nepieciešama palīdzība.

Edgaram ir divi dabai tuvi hobiji – ceļošana un medības. Ceļojot tiek iepazīta arī ārzemju meža apsaimniekošanas pieredze. Savukārt saistībā ar medībām Edgars uztur kārtībā meža infrastruktūru, meža sociālo funkciju, kā arī kontrolē bojājumu apjomu

Foto: Aiga Grasmāne

Edgars Dupužs uzskatāmi rāda, ka pēc izlases cirtes dabiskā priedes atjaunošanās nenotiek. Mazajiem kociņiem pietrūkst saules, tie nīkuļo un nekad nespēs veidot veselīgu mežu.

jaunaudzēm un postījumiem apkārt esošajās lauksaimniecības zemēs.

Būdam īsts saimnieks, savā darba mūžā apsaimniekojot mežus un veicot gudras investīcijas, pamazām vairojis arī apsaimniekotās meža platības. Edgars uzskata, ka jebkuram zemes gabalam jābūt apsaimniekotam, jo neapstrādāta zeme ir noziegums.

“Es esmu laimīgs cilvēks, es daru to, ko man patīk darīt. Katru dienu esmu mežā – stādu un kopju mežu. Esmu jau guvis pirmos augļus no sava meža, tagad zāgējam to, ko esam stādījuši paši. Es jau esmu apbalvots ar to, kas man ir, to arī novēlu citiem,” tādu vēlējumu izteica Edgars Dupužs pēc “Zelta čiekura” galvenās balvas saņemšanas.

Mārtiņš Ailts,

Latvijas meža īpašnieku biedrība

Edgars izglīto meža īpašniekus savos plantāciju mežos. Tiek saglabāti arī veci koki un kritālas.

MEŽA BIRŽA

AUGOŠU KOKU CIRSMU IZSOĻU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI

Izsoļu portālā www.mezabirza.lv 2016. gadā rezultatīvi noritēja 62 izsoles, kurās kopumā izdarīti 810 solījumi. Salīdzinājumā 2015. gadā tika solīts 540 reizes 49 izsolēs. Esam gandarīti, ka skaitļi turpina palielināties un cilvēki aizvien vairāk novērtē izsoles priekšrocības.

Naudas izteiksmē 2016. gadā pārdotas cirsmas par vairāk nekā pusotru miljonu euro – kopumā 1 613 930 euro. Pārdevēju ieguvums – sākmcenas un nosolītās cenas starpība ir lielāka par 150 000 euro. Kopējā izcērtamā krāja ir 54 206 m³, kopā 235 ha meža platības.

2016. gada vidējās svērtās cirsmu cenas:

- Skuju koku cirsmas (skuju koki sastāvā vairāk par 70%) – 39,95 EUR/m³.
- Jaukto koku cirsmas (skuju koku īpatvars 40–60 %) – 30,93 EUR/m³.
- Lapu koku cirsmas (valdošās sugas: bērzs, apse un melnalksnis) – 21,01 EUR/m³.

2017. gads Meža biržā iesācies ražīgi – līdz šim veiksmīgi noritējušas 22 izsoles ar 299 solījumiem. Izsolīti 96 ha meža platības, kopumā 21 750 m³ koksnes.

Cirsmu cenu apskats 2017. gada pirmajos mēnešos:

- Skuju koku cirsmu (skuju koki sastāvā vairāk par 70%) cenas svārstās no 35,25 līdz 45,06 EUR/m³, vidējā svērtā cena 39,89 EUR/m³.
- Jaukto cirsmu (skuju koku īpatvars 40–60 %) cenu svārstība ir no 23,30 līdz 39,06 EUR/m³, vidējā svērtā cena 29,85 EUR/m³.
- Lapu koku cirsmas (valdošās sugas: bērzs, apse un melnalksnis): no 18,29 līdz 25,28 EUR/m³, vidējā svērtā cena 21,32 EUR/m³.
- Bērzu cirsmu cena – 34,38 EUR/m³.

Dēzija Gabrāne-Vidze, MezaBirza.lv

Foto: Aiga Grasmāne

KĀDI NODOKĻI BŪS JĀMAKSĀ?

Daudzos gadījumos fiziskām personām ir neizpratne par to, kāpēc, kā un kad budžetā jāmaksā nodokļi. Tāpēc arī plašāks skaidrojums par nodokļu piemērošanu fizisko personu veiktajiem darījumiem ar kokmateriāliem.

Saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 8. panta trešās daļas 15. punktu pie pārējiem fiziskās personas ienākumiem, par kuriem ir jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN), tiek pieskaitīti:

- ienākumi no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas;
- atbalsta summas par saimnieciskās darbības ierobežojumiem meža īpašniekiem, kuriem meža apsaimniekošana nav saimnieciskās darbības veids;
- ienākums, kas gūts, pārdodot zarus, kuri paredzēti šķelšanai un iegūti ārpus meža zemes, attīrot īpašumā esošās lauksaimniecības zemes no krūmiem, vai mežā, izstrādājot cirsmu.

Līdz ar to var uzskatīt, ka fiziskās personas īpašumā augoša meža atsavināšana izciršanai (ciršanas tiesību pārdošana) ir apliekama ar IIN.

Ienākumam no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas piemēro 10% likmi, bet saimnieciskajā darbībā – 23% likmi (2016. gadā).

Fiziskai personai saimnieciskā darbība nav reģistrēta, mežs ir īpašumā

Fiziska persona, kas nav reģistrējusi saimniecisko darbību, grāmatvedību nekārto un rēķinus neizraksta. No šādas personas iegādājoties kokmateriālus vai ciršanas tiesības, noslēdz līgumu, saņem ciršanas tiesību kopiju, noformē iepirkuma aktu un palūdz aizpildīt izziņu – apliecinājumu, ka pārdotie kokmateriāli ir personiskais īpašums.

Kā pierādījumu, ka mežs ir īpašumā, ienākuma izmaksātājam iesniedz ciršanas apliecinājuma (ja tāds ir) kopiju, nepieciešamības gadījumā uzrādot oriģinālu vai apliecinājumu, ka mežs ir personas īpašumā.

Ienākumam tiek piemērota 10% nodokļa likme. Ieturot IIN, ir piemērojamas šādas izdevumu normas:

- 25% no izmaksājamās summas no augoša meža pārdošanas ienākuma;
- 50% no izmaksājamās summas no kokmateriālu pārdošanas ienākuma.

Ja no savā īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas ienākuma izmaksātājs izmaksas vietā ir ieturējis IIN, šajā situācijā fiziskai personai gada ienākumu deklarācija par gūto ienākumu Valsts ieņēmumu dienestā (VID) nav jāiesniedz.

Piemērs

Fiziska persona A, kas nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, no savā īpašumā esoša augoša meža ir pārdevusi kokmateriālus zemnieku saimniecībai „Zilītes” par 12 000 euro. Fiziskā persona A ienākumu izmaksātājiem ZS „Zilīte” ir apliecinājusī, ka kokmateriāli ir iegūti no savā īpašumā esoša meža.

IIN no kokmateriālu pārdošanas ienākuma ietur ienākuma izmaksātāji, piemērojot 10% likmi un 50% izdevumu normu: 600 euro ((12000 – 6000) x 10%).

Ja šāds darījums notiek starp divām fiziskām personām, kas nav reģistrējušies kā saimnieciskās darbības veicēji, nodokli no gūtajiem ienākumiem 10% apmērā rezumējošā kārtībā jāaprēķina un jāiemaksā budžetā nodokļa maksātājam (kokmateriālu pārdevējam), iesniedzot VID gada ienākumu deklarācijas D1¹ pielikumu un D veidlapu. Tur norāda gūtos ienākumus no īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, piemērojamo izdevumu normu 25 vai 50% apmērā. Deklarāciju VID iesniedz nākamajā gadā pēc ienākumu gūšanas – no 1. marta līdz 1. jūnijam.

Fiziskas personas, kurai mežs nav īpašumā

Pie ienākumiem, no kuriem ienākuma izmaksātājam ir jāietur IIN izmaksas brīdī, pieder ieņēmumi no saimnieciskās darbības, ko veic fiziska persona, kurai nav izsniegts VID apliecinājums par reģistrēšanos saimnieciskās darbības veicēja statusā (un kurai mežs nav īpašumā).

Ja fiziska persona nav apliecinājusī, ka mežs ir tās personīgais īpašums, un nav uzrādījusi VID izsniegtu nodokļu maksātāja reģistrācijas apliecību, tad ienākuma izmaksātājs, izmaksājot minētajai personai ienākumu no augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, ietur IIN un neatkarīgi no ienākuma apmēra piemēro 23 % nodokļa likmi un attiecīgo izdevumu normu.

Piemērs

Fiziska persona A, kurai nav reģistrēta saimnieciskā darbība, 2 reizes pārdod kokmateriālus SIA „Kokapstrāde” par 25 000 euro un atkārtoti veic kokmateriālu piegādi SIA „Kokapstrāde” par 26 000 euro. Citus apliekamus darījumus turpmāko 12 mēnešu laikā personai A nav plānots veikt. Fiziska persona A ienākuma izmaksātājam SIA „Kokapstrāde” nevar apliecināt, ka kokmateriāli ir iegūti no savā īpašumā esoša meža.

IIN no kokmateriālu pārdošanas ienākuma ietur ienākuma izmaksātājs SIA „Kokapstrāde” 23% apmērā, piemērojot 50% izdevumu normu, tas ir: 5865 euro (((25000 + 26000) – 25500) x 23%).

Fiziskai personai ir reģistrēta saimnieciskā darbība

IIN no šiem darījumiem aprēķina un iemaksā budžetā rezumējošā kārtībā saimnieciskās darbības veicējs, ienākumam piemērojot 23% (2016. gadā) nodokļa likmi.

Piemērs

Fiziska persona, kas ir reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs (nav PVN maksātājs), noslēdz līgumu ar SIA „Mežiņš” par zaru piegādi no personai piederošās lauksaimniecības zemes attīrīšanas no krūmiem (uzrādīts īpašumu apliecināošs dokuments un reģistrācijas apliecība). Fiziskā persona izdevumus, kas saistīti ar lauksaimniecības zemes attīrīšanu (par krūmu zāģēšanu, transportēšanu, degvielu u.c.) iekļaus saimnieciskās darbības izdevumos.

SIA „Mežiņš”, izmaksājot fiziskai personai ienākumu no zaru iegādes, IIN nav jāietur.

Fiziskā persona IIN no ienākuma, kas gūts no zaru pārdošanas SIA „Mežiņš”, maksās, iesniedzot gada ienākuma deklarāciju (aizpildot D3 pielikumu) un piemērojot 23% nodokļa likmi (2016. gadā).

Gadījumos, ja persona reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicējs – ne mežsaimniecisko darbību dēļ un pārdod kā fiziska persona sev piederošu mežu vai tajā sagatavotos kokmateriālus un saimnieciskās darbības izdevumos „nelaiž” ar mežsaimniecību saistītus izdevumus, tad tā maksā IIN ar 10% likmi.

Kas ir saimnieciskā darbība?

Par fiziskās personas saimniecisko darbību uzskata jebkuru darbību, kas vērsta uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību. Saimnieciskā darbība ietver arī ar uzņēmuma līguma izpildi saistīto darbību, profesionālo darbību, nekustamā īpašuma apsaimniekošanu, komercagenta, māklera un individuālā komersanta darbību, kā arī fiziskās personas īpašumā esoša individuālā uzņēmuma (arī zemnieka un zvejnieka saimniecības) darbību.

Fiziskās personas ienākuma gūšanu no kapitāla un ienākuma gūšanu no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izcīršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas nekvalificē kā saimniecisko darbību, ja izdevumi, kas saistīti ar šā ienākuma gūšanu, nav atzīti par saimnieciskās darbības izdevumiem.

Pievienotās vērtības nodoklis

Ienākumi no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izcīršanai netiek uzskatīti par šīs personas ienākumiem no saimnieciskās darbības tikai likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” izpratnē, IIN aprēķināšanas vajadzībām, un tikai tad, ja fiziskā persona – meža īpašnieks izdevumus, kas saistīti ar šo ienākumu gūšanu, nav atzinis par saimnieciskās darbības izdevumiem.

Savukārt atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likumam nodokļa maksātājs ir persona, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru saimniecisko darbību neatkarīgi no šīs darbības mērķa vai rezultāta. Reģistrēti nodokļa maksātāji ir nodokļa maksātāji, kas reģistrēti Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā.

Tādējādi, lai rastos pienākums reģistrēties Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā, fiziskai personai ir jāveic saimnieciskā darbība.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē saimnieciskā darbība ir jebkura sistemātiska, patstāvīga darbība par atlīdzību (tai skaitā jebkuru ražotāju, tirgotāju vai pakalpojumu sniedzēju darbība, lauksaimnieciska darbība). Tiesību teorijā jēdziens sistemātiskums nozīmē vienveidīgas darbības atkārtotību noteiktā laika periodā. Parasti jau otrreiz veikta darbība dod pamatu darbības kvalificēšanai par sistemātisku.

Ja fiziskā persona 12 mēnešu periodā sistemātiski par atlīdzību (vismaz divas reizes 12 mēnešu periodā) veic kokmateriālu piegādes vai sniedz cīršanas tiesību piešķiršanas pakalpojumus, tad Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē šī fi-

ziskā persona veic saimniecisko darbību. Atsevišķos gadījumos arī vienu kokmateriālu piegādi var uzskatīt par darījumu, kas tiek veikts saimnieciskās darbības ietvaros, ja tiek veiktas sistemātiskās darbības (piemēram, meža izstrāde, kokmateriālu sagatavošana), lai nodrošinātu šo vienu kokmateriālu piegādi.

Fiziskām personām – neregistrētiem nodokļa maksātājiem jāseko, vai nav pārsniegts Pievienotās vērtības nodokļa likuma 59. panta pirmajā daļā (no 2013. gada 1. janvāra) noteiktais ar nodokli apliekamo darījumu vērtības sliekšnis 50 000 euro. Minētie 12 mēneši nav saistīti ar kalendāro gadu, bet ir attiecināmi uz jebkuru 12 mēnešu periodu.

Fiziskās personas – iekšzemes neregistrēti nodokļa maksātāji – līdz tam taksācijas periodam sekojošā mēneša 15. datumam, kad ir pārsniegts noteiktais sliekšnis – 50 000 euro, iesniedz VID iesniegumu reģistrācijai Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā.

Fiziska persona var neregistrēties Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā, ja pēc viena darījuma, ar kuru pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis 50 000 euro, turpmāko 12 mēnešu laikā tā nav paredzējusi veikt citus ar nodokli apliekamus darījumus. Šajā gadījumā minētā persona iemaksā PVN no darījuma vērtības, kas pārsniedz 50 000 euro (aprēķināto PVN iekļaujot darījuma vērtībā). Savukārt, ja minētā persona turpmāko 12 mēnešu laikā veiks apliekamus darījumus, tai pirms šo darījumu veikšanas būs jāreģistrējas Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā un šie darījumi būs jāapliek ar PVN neatkarīgi no darījumu vērtības.

Fiziskai personai, kura vienu reizi 12 mēnešu laikā ir veikusi vienu darījumu, kurš nav saistīts ar saimniecisko darbību, bet kura rezultātā pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis – 50 000 euro, nav jāiemaksā budžetā PVN no summas, kas pārsniedz reģistrācijas sliekšni – 50 000 euro.

Piemērs

Fiziska persona A, kurai nav reģistrēta saimnieciskā darbība, 2016. gadā, kas ir tās vienīgā reize 12 mēnešu laikā, ar vienu līgumu vienam pircējam – fiziskai personai B, kura neveic saimniecisko darbību, pārdod cīršanas tiesības no savā īpašumā esoša augoša meža par 54 000 euro.

Lai pārdotu cīršanas tiesības, personai A nav nepieciešams veikt nekādas sistemātiskas darbības par atli-

dzību. Šajā gadījumā cīršanas tiesību pārdošana personai A nav uzskatāma par tās saimniecisko darbību, jo 12 mēnešu laikā veiktais vienīgais darījums Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē nav sistemātiska darbība par atlīdzību.

Fiziskai personai A nav jāreģistrējas Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā, nav jāreģistrējas kā saimnieciskās darbības veicējam un nav jāmaksā PVN no summas, kas pārsniedz 50 000 euro.

Ja fiziskā persona vienu reizi 12 mēnešu laikā ir veikusi vienu darījumu, kura rezultātā pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis – 50 000 euro un šajā darījumā ir saskatāmas saimnieciskās darbības pazīmes, tad fiziskā persona aprēķina PVN no darījuma vērtības, kas pārsniedz 50 000 euro. PVN aprēķina par to taksācijas periodu, kad šī summa pārsniegta, un iemaksā budžetā līdz taksācijas periodam sekojošā mēneša 20. datumam, iesniedzot PVN deklarāciju par taksācijas periodu.

Piemērs

Fiziska persona A, kurai nav reģistrēta saimnieciskā darbība, 2016. gada 15. janvārī pārdod kokmateriālus SIA „Koks” par 25 000 euro un 2016. gada 5. februārī atkārtoti veic kokmateriālu piegādi SIA „Koks” par 26 000 euro. Citus apliekamus darījumus turpmāko 12 mēnešu laikā personai A nav plānots veikt. Fiziska persona A ienākuma izmaksātājam SIA „Koks” nevar apliecināt, ka kokmateriāli ir iegūti no savā īpašumā esoša meža.

Fiziskās personas darbība ir kvalificējama kā saimnieciskā darbība, jo darījumi ir sistemātiski (divas reizes 12 mēnešu periodā).

Fiziskai personai A ir tiesības neregistrēties Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā, bet no darījuma summas, kas pārsniedz 50 000 euro, t.i., no 1000 euro tai ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 173,55 euro (1 000 euro x 21% : 121%). Aprēķināto PVN summu fiziskai personai A jāiemaksā budžetā līdz 2017. gada 20. martam.

Sarmīte Kirhnere,
nodokļu konsultante

KAMĒR BŪS AITAS, BŪS CIRPĒJI

Organizējot seminārus un tiekotes ar meža īpašniekiem, sarunas un diskusijas nereti pievēršas augošu koku pārdošanai uz celma, citiem vārdiem, cirsmu pārdošanai.

Reklāmās var atrast ļoti daudz sludinājumu, kuros firmas piedāvā pirkt augošus kokus par visaugstākajām cenām. Kā šajos piedāvājumos neapjukt un tiešām izdevīgi pārdot mežu?

? *Gatavojos pārdot cirsmu. Avīzēs daudz sludinājumu, kuros sola par cirsmu samaksāt visaugstāko cenu. Kā varu zināt, kurai firmai tā tiešām būs visaugstākā?*

Lai noskaidrotu visaugstāko iespējamo tirgus cenu cirsmai, tā jāpiedāvā pēc iespējas lielākam pircēju skaitam. Taču, lai cirsmu varētu piedāvāt, tā vispirms jāizdasto (jānovērtē izcērtamo koku kubatūra m³, izmērot koku caurmēru un augstumu). Izpētot cirsmas novērtējumu un apskatot ciršanas un pievešanas apstākļus dabā, firmas darbinieki izvērtēs, cik lielu samaksu par to var maksāt. Cena būs atkarīga ne tikai no tā, cik augstu peļņas procentu katrs pircējs vēlas paturēt sev, bet arī cik izdevīgi līgumi noslēgti gatavo sortimentu tālākpārdošanai. Kad noskaidrota visaugstākā cena konkrētajai cirsmai, pārdevējs var ievākt informāciju par konkrēto firmu un, ja tā šķiet gana uzticama, arī noslēgt darījumu.

? *Kādēļ cirsmā jādasto? Meža inventarizācijas materiālos taču ir norādīts, cik kubikmetru uz hektāra ir katrā nogabalā!*

Meža inventarizācijas materiālos norādītā cirsmas krāja noteikta aptuveni, pēc acumēra metodes. Lai arī pārsvarā taksatori ir gana pieredzējuši, diemžēl ne visi ir ļoti cītīgi izstaigājuši katru nogabalu. Sevišķi piesardzīgi jāuztver senāk veikto meža inventarizāciju dati. Meža valsts reģistrā kubikmetri ik gadus tiek „pieaudzēti klāt” pēc vienas teorētiskas shēmas, kas var atšķirties no situācijas dabā. Cirsmu dastojot, nereti izrādās, ka būtiski atšķiras ne tikai izcērtamais apjoms, bet arī sugu sastāvs. Cirsmu pārdodot, gan pircējs, gan īpašnieks ir ieinteresēti zināt precīzo cirsmas novērtējumu.

? *Firma man piedāvā, ka mežu izdastos paši, bez maksas. Tad kādēļ man vēl kādam par to jāmaksā?*

Mēdz teikt, ka par velti ir tikai siers lamatās un arī – tikai otrajai pelei! Parasti firma šādu piedāvājumu izsaka, ja sajūt sevi par vienīgajiem pircējiem. Taču tad firmas dastojumam priekš meža īpašnieka ir visai

maza nozīme. Pirmkārt, viņš nekad neuzzinās, vai firmas nosauktais izcērtamais apjoms ir tiešām tāds, kādu ieguva dastojot. Otrkārt, piedāvāto cenu nav iespējams ne ar ko salīdzināt, un pārdevējs nezina, vai tā ir visaugstākā iespējamā. Katrs meža uzpircējs vēlas nopirkt pēc iespējas lētāk. Tā nav krāpšana, vienkārši bizness.

? *Vai dastošanu var veikt jebkurš vai arī dastotājam nepieciešama licence, tāpat kā taksatoram?*

Dastotājam nav nepieciešama nekāda speciāla apliecība, no šāda viedokļa to var veikt jebkurš, kas atpazīst koku sugas un prot nomērīt augstumus. Taču uzticēt dastošanu jebkuram gan nebūtu saprātīgi. Kā teikts iepriekš, konkurence koksnes tirgū pieaug, un katrs uzpircējs cenšas nopirkt pēc iespējas vairāk un lētāk. Nereti arī dastotāji no firmu puses tiek materiāli ieinteresēti. Tādā gadījumā var tikt sagatavoti divi atšķirīgi cirsmas novērtējumi – viens objektīvs – lobējamajai firmai, otrs – ar mazāku uzrādīto pārdodamās koksnes apjomu – meža īpašniekam. Līdz ar to iesaistītā firma piedāvās augstāku samaksu nekā pārējās, un cenu aptaujā arī uzvarēs. Taču kopumā samaksa būs zemāka nekā tad, ja viss būtu godīgi veikts. Tādēļ cirsmu novērtēšanu var uzticēt tikai tādiem pakalpojumu sniedzējiem, par kuru godaprātu un nesaistību ar izstrādātāju firmām meža īpašnieks ir pilnīgi pārliecināts.

? *Tikko saņēmu ciršanas apliecinājumu, vēl pat neesmu izdomājis, kam cirsmu pārdot, bet jau piezvanīja uzpircējs, solīja, ka nopirks cirsmu par visaugstāko cenu. Kā viņš vispār var zināt, ka man kaut kas pārdodams?*

Acīmredzot kaut kur ir notikusi informācijas noplūde, jo nevienam nav noslēpums, ka daļa firmu cenšas materiāli ieinteresēt arī mežziņus. Nekādā gadījumā nevajag steigties pirmajiem piedāvātājiem kaut ko pārdot. Veicot cenu aptauju pēc izdastotā apjoma, arī noskaidrosies, vai nosauktā cena tiešām ir visaugstākā. Pieredze liecina, ka tās firmas, kas tiešām spēj piedāvāt visaugstākās cenas, gaida, kad piezvanīs viņiem, un paši meža pārdevējus „nemedī”.

? *Firma piedāvā cirsmas apmaksu veikt pēc izstrādātā koksnes apjoma. Vai varu šādā veidā uzticēties viņiem?*

Grūti dot vienu atbildi. Arī tad, ja firma apsola beigās uzrādīt visas promvestās koksnes pavadzīmes, to, vai kāda „nav palikusi” rakstāmgaldā, pārdevējs nevar pārbaudīt. Arī noslēdzot pārdošanas līgumu ar kādu firmu ar šādiem nosacījumiem, cenu aptau-

ju pirms tam jāveic, citādi nebūs iespējams noskaidrot visizdevīgāko piedāvājumu. Pēc izstrādātā apjoma norēķinu parasti veic krājas kopšanas cirtēm, kur izcērtamo kubatūru pirms izstrādes grūti noteikt.

? *Pārdevu cirsmu, vienojoties par samaksu pēc reālā izstrādātā apjoma. Biju rēķinājis ar kubikmetriem, kas norādīti meža inventarizācijas datos. Taču firmā teica, ka dabā sanācis stipri mazāk, un attiecīgi arī samaksāja. Kā varu pierādīt, ka viņi mani apkrāpuši?*

Protams, arī nocirstu cirsmu iespējams pārdastot, uzmērot celmus. Koku augstumus tādās reizēs ņem pēc meža inventarizācijas datiem. Ja aizdomas pamatotas, tā noteikti jārīkojas. Taču, kā jau iepriekš minēju, inventarizācijas dati ir aptuveni un var atšķirties no reālās situācijas dabā.

Ja, celmus uzmērot, izrādās, ka cirsmas apjoms bijis lielāks, nekā izstrādātāji apgalvo, pārdevējs ar civilprasību var vērsties tiesā. Valsts meža dienests diemžēl neko palīdzēt nevarēs, jo meža likumdošana, vis ticamāk, šajā gadījumā nebūs pārkāpta.

? *Man mežu izdastoja kaimiņš, kurš kādreiz strādājis mežniecībā. Firma pirms pirkšanas pārdastoja un teica, ka viņiem sanācis krietni mazāk. Kā tas var būt?*

Pircēji, ja vēlas, var cirsmu pārdastot, tas nav nekas neparasts. Var arī izrādīties, ka viņu iebildes pamatotas. Jārēķinās, ka nepieredzējis dastotājs var kļūdīties. Visbiežāk kļūdas var rasties, nepareizi nosakot koku augstumu. Daļa dastotāju šajā jomā grēko, augstumus vispār nemērot, bet pieņemot kaut kādus vidējus rādītājus. Vēl kļūda rodas, ja dastmēru piekoka liek nevis 1,3 m augstumā no sakņu kakla, bet zemāk. Termins par “dastošanu krūšu augstumā” vecākā gājuma mežiniekiem ir pamatīgi iegājies, bet īstenībā – galīgi aplams. Ja koki ir ne pārāk liela augstuma, toties resni, šādi dastojot, var sakrāties diezgan liela kļūda.

Jebkurā gadījumā, ja cirsmā tiks piedāvāta vairākiem potenciālajiem pircējiem, par to, cik kubikmetri katram „sanākuši”, pārdevējam nav jāuztraucas. Darījumu viņš noslēgs ar to, kas sola vislielāko samaksu.

„Kamēr būs aitas, būs arī cirpēji,” vēsta mazliet ciniska mūsu tautas paruna. Un vēl saka: „Septiņreiz nomēri, vienreiz nocērt!” – šā raksta sakarā – septiņiem piedāvā, vienam pārdod! Būt vai nebūt aintai – tas patiesībā ir katra paša ziņā!

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļa

KĀ PUSCIRĪTIS MEŽU STĀDĪJA

Jūs taču pazīstat Puscirīti? Noteikti pazīstat! Varbūt viņam ir cits uzvārds, un viņš dzīvo citur, nevis Aizmuižā Kurzemes pusē, bet tas jau nav svarīgi. Ja kāds vispirms dara un tikai tad domā, taupa, bet pēc tam maksā divreiz, ja padomus saklausā tikai tad, kad „ziepes jau ievārītas”, ziniet droši – esat satikuši Puscirīti!

Viņpavasār Puscirītis bija nolēmis stādīt mežu. Vispār mežs viņam jau ir, veseli divdesmit hektāri, bet tobrīd bija sasparojies apstādīt pļaviņu, kas pieguļ pie meža. Kopš govi vairs netur, tā pļauta netiek un sāk aizaugt ar krūmiem. Stādus izdevās dabūt *pa lēto*, jo nevienam nav noslēpums, ka tad, kad stādīšanas sezona tuvojas beigām, veikli zēni pa kluso tos pārdod par pircējam ļoti pievilcīgu cenu. Nopirka, iestādīja... Augsne gan nebija gatavota, bet centās – tā maksimāli smukās, taisnās rindās. Pēc iestādīšanas gāja uz mežniecību lepns, sak – nāciet, pieņemiet! Bet mežniecībā meitenes prasīja pēc stādu papīriem. Vajagot vēl arī kaut kādas kvītis. Kādas tur kvītis, ja turpat pie krūma tas darījums tika noslēgts! Arī mežzinis, aizbraucis uz mežu, rokas tikai vien plātīja: „To, ka stādīts, redzu, stādiem nav ne vainas, bet, ja tie iegādāti nelikumīgi, par stādītu pieņemt nevaru.” Un kā dabiski ieaugušu – arī nevarot, jo nu pārāk taisnas tās rindas esot, neviens neticēšot, ka dabiski tā saudzis. „Lai platību varētu atzīt kā ieaudzētu vai atjaunotu, nepieciešams stādu izcelsmi apliecināošs dokuments un samaksas dokumenti – rēķins un maksājuma uzdevums vai arī kvīts. Kaut kur *no rokas nopirkti stādi neder!*”

Tā arī palika līdz nākamajam gadam. Un tad jautājums bija atrisinājies pats no sevis, jo no iepriekšējā pavasarī stādītā gaužām maz bija palicis dzīvs. Daļa stādu bija ziemā izsutuši zem biežās kūlas kārtas, daļu apgrauzušas peles. Rudenī nenokoptā zāle tām īpaši patīk, jo zem tās var veidot veselu tuneļu labirintu! Savukārt dzīvas palikušās eglītes bija pamatīgi apšķibījuši buki. Kas gan labs var izaugt no kociņa, ja tam pilnībā nokosta galotne! Garām braucošais mežzinis piestājis galvu

vien grozīja: „Puscirīt – vai tad tu nezini, ka stādījumi, vēlākais, rudenī jānokopj, lai biežā zālē kociņu nepiespiež pie zemes? Izsutumu neiztur pat egle, kas vispār ir ļoti pacietīga. Un, lai izvairītos no dzīvnieku postījumiem, kociņu galotnes jāapstrādā ar kādu no repelentiem, piemēram, *Cervacol Extra* vai *Plants kydd*.”

Tagad gan Puscirītis jūtas gudrs. Stādīs no jauna un stādus pirks stādaudzētavā. Izrādās, nav nemaz tik dārgi. Tad varbūt jāpaņem priekš švāģera ar? Brauks ciemos, aizvedīs, viņiem tur, Latgales pusē, ar tiem stādiem varbūt paknapi. Švāģeris par stādiem priecīgs, sak, lai tik nu aug Kurzemes egles Latgales zemē, lai brīnās! Kas nu eglēm ko brīnīties, labi iestādītas, tās labi aug. Brīnās vietējais mežzinis: „Kas tev tie par stādiem?! Tādu platību es tev nevaru pieņemt par apstādītu! Vai tad tu nezini, ka egļu stādus pāri Daugavai var vest tikai vienā virzienā – no austrumiem uz rietumiem, bet ne otrādi? Mūsu pusē ziemas bargākas, rietumu puses stādi pie mums var apsalt, tādēļ Meža atjaunošanas noteikumi neaļauj tādus stādīt! Un atceries – ar bērzu un priežu stādiem ir tas pats joks.” Ko nu?

Citugad Puscirītim atkal rūpe. Mežzinis saka, pirms gadiem nocirstā platība neesot dabiski atjaunojusies. Ja pa pieciem gadiem tur nekas neesot ieaudzis, tad arī neieaugs. Ja negrib maksāt sodu (to gan Puscirītis negrib!), tad pavasarī jāapstāda. Nu jā... Nauda, kuru toreiz ieguva no cirsmas pārdošanas, kaut kā pavisam nemanot iztērējusies. Pērn tā šmuce ar švāģera stādiem arī šo to izmak-

sāja. Šajā reizē derētu, nu tā – pavisam lēti. Par stādītājiem pieliks mazbērnus, sarīkos talku, un tā lieta aizies! Bet stādi blakus purviņā saauguši labu labie! No kūdras arī viegli nāk ārā, saknīte, lai arī pavisam maziņa, netiek apraustīta! Lai tik nu aug, no ēnas tikuši saulītē, lai ņemas spēkā! Bet uz darba pieņemšanu uzaicinātais mežzinis atkal groza galvu un saka, ka par stādījumu viņš to nevarot pieņemt. „Stādīt drīkst tikai sertificētus stādus, bet mežeņi tādi nav! Tos var izmantot tikai stādījumu papildināšanā. Bez tam ēnā un vēl arī lielā mitrumā auguši sējeņi, pārstādīti sausā, saulainā vietā, nez vai augs.” Mežzinis ierosina kompromisa variantu, bet tā sakot – uz goda vārda. Viņš platību pieņemšot kā dabiski atjaunotu, bet, ja rudenī iestādītais būs iznīcis, saimnieks platību pārstādīs no jauna, kā nākas. Jā, diemžēl mežkungam, kā vienmēr, izrādās taisnība. Jau vasaras vidū redzams, ka purva stādiem izcirtumā nemaz tik labi nepatīk. Patiesībā tik ļoti nav patīcis, ka tie aiz dusmām nokaltuši. Kāda nepateicība! „Grozies, kā gribi, – kā aste pakaļā, tā aste pakaļā!” secina Puscirītis un zvana uz stādaudzētavu, lai pieteiktu stādus uz rudenī. Mežkungam dotais solījums jātur!

Tā nu Puscirītim visādi iet. Bet, gods, kam gods, no kļūdām viņš mācās, kaut arī tikai pats no savām. Otrreiz tādas pašas viņš nepieļauj. Bet gadās atkal citādas... Pasaulē taču ir tik daudz kļūdu, kuras iespējams pieļaut! 🌲

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļa

Autors: Drintars Melnis

PAVASARA BAUDĪJUMS UN MEŽA VELTES

Aiz muguras gājputnu klaigas, aiz muguras sērsnu pārgājieni purvos un sulu tūres, aiz muguras pūpolu pēriens. Ko tad lai tagad dara un meklē mežos?

Vai esat kādreiz staigājuši pa svaigiem izcirtumiem? Pavasarī viss labi žūst – gan ziemā gādātā malka, gan skuju koku atliekas cirmās. Tās ir vērtīgas un bagātīgas ēterisko vielu „elpotavas”. Elpošanas tūri iespējams aizpildīt ar pumpuru lasīšanu, jo cirmas malās esošie zari būs pieejami un meža tehnikas neskarti. Ja mežā klejot kopā ar bērniem, pievērsiet uzmanību īpatnējiem zaru ķeburiem, no kuriem mājās, izmantojot dažādus papildinājumus, iespējams izveidot īpatnējus „mežoņus”. Vērtīgākajiem var izdoties atrast aļņu vai briežu rudenī un ziemā mestos ragus. Esiet vērtīgi! Mežs pavasarī priecē arī ar sarkaniem „rūķu podiņiem”. Varbūt sarīkot savstarpēju sacensību, kurš meža pastaigas laikā pamanījis vairāk koši sarkano sēņu!

Pavasaris ir laiks, kad organismam īpaši vajadzīgi papildspēki un tam labi noder skuju dzēriens. Ar saudzību un mīlumu aizgūstiet no skuju kokiem pāris sprižu garu zariņu un sasmalciniet noplūktās skujas. Esmu smalcinājusi gan ar šķērēm, gan ar blenderi. Sasmalcinātajām skujām uzlej gardu vēsu ūdeni un atstāj uz dienu vai uz nakti ievilkties. Dzēriens gatavs. Uz veselību! Izsmalcinātākas garšas cienītāji var papildināt dzērienu ar šķēlīti citrona, bet tās ir vairs tikai nianšes...

Cita veida „elpotava” ir ievāji. Ievu ziedu smarža ir stipra un prātīgi dozējama, turpretī ievu lapu plaukuma laiks ir svaigu smaržu pilns! Ievas ir pirmās zaļās pavasara slotas, un pirtiņas siltumā atdos īpatnēji rūgtenu mandeļu aromātu. Pamēģiniet!

Tad jau klāt arī pirmo salātu laiks. Gārša, nātres un meža ķiploki (lakši) liekami uz maizes, salātos un zupās. Starp citu, meža ķiploku sēklas šogad redzēju veikālā! Tad nu katram, kuram kāds plekītis zemes pieejams pašam vai rados, ir iespēja iesēt šo agro, pikanto un auglīgo īpatni. No pieredzes iesaku lakšus dēstīt noēnotā mitrā piekalnē. Piekalne ir burvju līdzeklis, lai meža ķiploki paši pavairotos. Šo salātu laiks ir īss, tāpēc savu izaudzēto ražu var labi noglabāt saldētavā vai izžāvētā veidā kā sausās garšvielas. Tas attiecas gan uz meža ķiplokiem, gan gārsām, nātrēm, gaiļbikšu lapiņām...

Pavasaris ir īstais laiks, kad sākt ievākt medainas tējas zīmai. Māllēpju ziedus grāvju kantēs un senos karjeros ir labi baudīt gan ar acīm, gan šo dabas velti savākt ziemas tējai. Noderēs elpošanas ceļu veselības uzturēšanai un gremošanas trakta veselības profilaksei.

Kad mācību gads strauji tuvojas nobeigumam, ir laiks pārgājieniem. Sargājam sevi no meža mošķiem – ērcēm un baudām dabas veltes. Šajā laikā ar gaiši zaļiem dzinumiem plaukst egles, kas ir bagātīgs C vitamīnu avots. Labs vitamīns ar sveķaini skābenu garšu. Uz veselību!

Jūnija vidus ir īstais laiks, lai ķertos pie ievārījumu gatavošanas. Tāpat – salasām 1 litru zaļu priežu čiekuru, vāram 2 litros ūdens 2 stundas. Čiekurus var atstāt ievārījumā, var nokāst un apbērt ar cukuru, lai ziemā pievienotu tējai. Novārījumam pievienojam mazu šķipsniņu citronskābes un ½ vai 1 kg cukura. Ja patīk, var izvēlēties ievārījuma cukuru, tad būs gatavojuši želeju. Izvēlieties maza tilpuma burciņas. Vai šīs jau būtu pirmās Ziemassvētku dāvanas?

Danuta Kiopa, AC „Pakalniēši”

◀ 1.lpp.

Maksimālais atbalsta apmērs vienam konsultāciju saņēmējam visā plānošanas periodā ir 1 500 EUR. Atbalsta apmērs summējas ar citu jomu konsultāciju jautājumiem, piemēram, lauksaimniecības jautājumiem.

Pēc konsultācijas meža īpašniekam tiks izsniegta meža apmeklējuma lapa ar konsultanta ieteikumiem, atzinums, koksnes

resursu novērtējums, meža apsaimniekošanas plāns un cita saistītā dokumentācija.

Plašāku informāciju par pieteikšanos un konsultāciju saņemšanu var saņemt MKPC nodaļās. Meža īpašniekam jāvērsas attiecīgajā nodaļā, kurā atrodas meža īpašums. Nodaļu kontakti pieejami interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv, sadaļā – speciālisti.

Konsultācijas tiek īstenotas Latvijas Lauku attīstības programmas 2014. –

2020. gadam „Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” apakšpasākuma „Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanas” ietvaros. Projektu atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Ieva Doniņa,
MKPC Zemgales nodaļa

2017. GADA DABAS SIMBOLI

Ik gadu dabas pētnieku biedrības un Latvijas Dabas muzejs izvēlas augu un dzīvnieku sugas, kas ir cienīgas nest gada sugas vārdu, lai vairotu sabiedrības zināšanas, cilvēku izpratni un interesi par dabu.

Gada koks – parastā priede

Latvijas Dendrologu biedrība (LDB) par 2017. gada koku izvēlējusies **parasto priedi** (*Pinus sylvestris*).

Šo koku dendrologi izraudzījušies lielā vienbalsībā, jo, dibinot Latvijas Dendrologu biedrību 1996. gadā, priede kļuva par LDB simbolu.

Parastā priede ir viena no četrām Latvijas skujkoku sugām, kas vienlaikus ir arī viens no ilgmūžīgākajiem kokiem Latvijā. Līdz 45 metru augstais koks var sasniegt 500 gadu vecumu. Ja priedes stumbra apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs sakņu kakla sasniedz vai pārsniedz 250 centimetrus vai stumbra garums ir vismaz 38 m, tas ir valsts nozīmes dabas piemineklis – dižkoks. LDB aicina informēt par zināmām priedēm un citiem izciliem kokiem – dižkokiem un savdabīgiem kokiem, datus iesniedzot Latvijas Dendrologu biedrībai, Dabas aizsardzības pārvaldei vai vietnē Dabasdati.lv

Gada dzīvnieks – zutis

Šogad februāra beigās AS „Latvijas valsts meži” telpās notika konference „Medības 2017”. Konferencē pulcējās nozares profesionāļi no visas Latvijas, kā arī dažādu organizāciju un valsts iestāžu pārstāvji.

Konferencē tika pārrunātas nozares aktualitātes, noteiktas esošās problēmas un rosināta konstruktīva diskusija. Pasākuma ietvaros bija iespējams noklausīties piecas prezentācijas, kā arī piedalīties atvērtajā diskusijā ar prezentāciju autoriem.

Medību platība ir medību saimniecības pamats

Konferenci atklāja Valsts meža dienesta (VMD) Medību daļas vadītājs **Valters Lūsis**, kas interesentus informēja par medību platību administrēšanu, pastāstot, ka VMD no savas puses cenšas administrēšanu padarīt modernāku un saprotamāku. Tāpat lektors pastāstīja par iespējām medību tiesību lietotājiem izmantot meža valsts reģistra informāciju attiecībā uz konkrēto iecirkni.

Latvijas Mednieku savienības pārstāvis **Jānis Baumanis** stāstīja par medību iecirkņiem kā medību saimniecības veidošanas pamatu. Jāpanāk maksimāli lielu medību iecirkņu veidošana, nesadrumstalojot esošos medību iecirkņus sīkākos nogabalos. Lektors uzsvēra, ka ir nobriedusi nepieciešamība uzrakstīt Mednieku ētikas kodeksu.

Artūrs Surmovičs ir konferences idejas autors un zvērinātu advokātu biroja „BDO Law” vecākais jurists. Viņa prezentācija bija par neizmantotajām iespējām, risinot strīdus, kas izriet no medību tiesību līgumiem. Šobrīd no medību tiesību īpašnieku puses vērojama nenopietna attieksme pret līgumu slēgšanu. Strīdu risināšanai ieteicams izmantot ne tikai tradicionālo tiesu, bet arī pārrunas, meditāciju un šķīrējtiesu.

Konferences otrajā daļā uzstājās žurnāla „Medības” galvenā redaktore **Linda Dombrovska**, kas stāstīja par medību jautājumu attīstību Eiropas kontekstā: ES noteiktajām dabas direktīvām un to prasībām, kā arī dzīvnieku tiesību aizstāvju aktivitātēm, to politiku, metodēm un nākotnes perspektīvām. Lielajām dzīvnieku tiesību aizsardzības organizācijām ir biznesa plāni. Tie tiek sekmīgi īstenoti, pamatojoties uz cilvēku emocijām un sabiedrības daļas absolūtu nezināšanu par dabas norisēm un cilvēka lomu tajā.

Savukārt Valsts policijas Galvenās kārtības policijas pārvaldes priekšnieka vietnieks **Lauris Arājs** informēja par ieroču apriti un medībās izmantojamajiem ieročiem – galvenajām problēmām, ar kurām saskaras policija un mednieki, kā arī tiesiskajiem mehānismiem šo problēmu risināšanā. Runātājs uzsvēra, ka joprojām aktuāli ir ieroču aprites jautājumi – glabāšana, pārvadāšana un pārprasta tehnisko līdzekļu izmantošana medībās, kā arī drošība ieroču izmantošanā medībās, likuma un noteikumu normu ievērošana. Nepieciešama Valsts policijas sadarbības stiprināšana ar medniekiem. Runātājs atgādināja, ka ir iespēja ieroča glabāšanas un izmantošanas atļauju medībās izsniegt citam ieroču īpašniekam (MK 1011 31.p.).

Konferences noslēgumā visiem dalībniekiem bija iespēja uzdot jautājumus, kā arī piedalīties diskusijās par aktuālākajiem jautājumiem. Visaktīvākās diskusijas norisinājās par iespēju likumdošanā ieviest punktu par „medību iecirkņu ārējo robežu noteikšanu”.

Konferences materiāli un ieraksts pieejams Latvijas Mednieku savienības mājas lapā www.lms.org.lv

Raksta sagatavošanā izmantota lsm.org.lv informācija.

Juris Šaiters,

MKPC medību speciālists

◀ 15. lpp.

Gada dzīvnieks – zutis (*Anguilla anguilla*) ir viena no **neparastākajām zivju sugām Latvijā**, ierakstīta Starptautiskās dabas un dabas resursu aizsardzības savienības *Sarkanajā grāmatā* un ir vienīgā vietējā zivju suga, kas **nārstot dodas** uz vairāk nekā **5000 kilometru tālo Sargasu jūru Atlantijas okeānā**.

Lai informētu sabiedrību par šīs sugas paradumiem, īpatnībām, radiniekiem un citiem faktiem Latvijas Dabas muzejā notiks vairāki pasākumi ģimenēm ar bērniem, skolēniem un visiem interesentiem.

Gada putns – dzeltenā cielava

Latvijas Ornitoloģijas biedrība par gada putnu izvēlējusies **dzeltenu cielavu** (*Motacilla flava*). Dzeltenā cielava ir mitru zālāju putns, un tās populācija kopš 1995. gada Latvijā samazinājusies par 95%. Šajā gadā iedzīvotāji tiek aicināti ziņot par dzeltenu cielavu portālā Dabasdati.lv, lai apzinātu atlikušās šīs sugas atradnes.

Gada augs – dzeltenā salmene

Par **gada augu** Latvijas Botāniķu biedrība izvēlējusies **dzeltenu salmeni** (*Helichrysum arenarium*), kuru visi labāk pazīst ar nosaukumu – dzeltenā kaļķpēdiņa. Tā aug sausās, saulainās pļavās vai mežmalās un ceļmalās.

Gada sūna – parastā kociņsūna

Parastā kociņsūna (*Climacium dendroides*) ieguvusi gada sūnas titulu. Biežāk tā aug zemsedzē, bet retāk uz koku stumbriem, trupošiem kokiem, celmiem un akmeņiem.

Gada sēne – baltā cūktrifele

Latvijas Mikologu biedrība par **gada sēni** ir izvēlējusies **balto cūktrifeli** (*Choriomyces meandriformis*), tādā veidā pievēršot uzmanību pazemes sēņu daudzveidībai Latvijā un uzsverot mikorizas (sēņu un augu abpusēji labvēlīgas attiecības) nozīmi dabā.

Gada kukainis – Eiropas dievlūdžējs

Latvijas Entomoloģijas biedrība gada titulu piešķirusi neparastam kukainim – **Eiropas dievlūdžējam** (*Mantis religiosa*). Šīs sugas izplatība Latvijā ir neskaidra. Eiropas dievlūdžējs Latvijā pirmo reizi konstatēts 2008. gadā, un līdz šim tas novērots ļoti reti, galvenokārt Daugavas upes baseinā. Eiropas dievlūdžējs ir sastopams Eiropas centrālajā un dienvidu daļā, un sugas ienākšana Latvijā saistāma ar klimata izmaiņām, jo kļūst siltāks.

Gada bezmugurkaulnieks – augšnes dižslieka

Augsnes dižslieka (*Lumbricus terrestris*), viens no visparastākajiem iemītniekiem Latvijas dabā, iecelts gada bezmugurkaulnieka godā, tomēr tās loma augšnes uzlabošanā nav pārvērtējama. Dižslieka ir lielākā no Latvijā sastopamajām slieku sugām, tās garums var sasniegt pat 25 centimetrus, mūža ilgums 3–5 gadus.

Raksta sagatavošanā izmantoti internetā resursi www.dabasmuzejs.gov.lv, www.dabasdati.lv, www.miko.ltm.gov.lv

Ginta Ābeltiņa,

MKPC Ziemeļaustrumu nodaļa

**LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU
PAKALPOJUMU CENTRS**

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LLKC
Ozolnieku nov. LV3018
Tāl: 63050477, fakss 63022264
e-pasts: mikpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

VIETA	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Liepāja	Uldis Šenbergs	29285111
Saldus	Alda Velvere	20222041
Krāslava	Jānis Dzālbe	26459513
Limbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Ludvigs Karvelis	29411165
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Valda Brice	28692818
Iecava	Agris Kauliņš	26498315
Aizkraukle	Jekaterīna Blaua	26534704
Jēkabpils	Jānis Sēlis	26465432
Jelgava	Ieva Doniņa	26352648
Dobele	Ieva Doniņa	26352648
Gulbene	Ginta Ābeltiņa	26117578
Kuldīga	Valdis Usne	26438175
Talsi	Valdis Usne	26438175
Valmiera	Andris Vīrs	26108426

Apmācību centrs
"Pakalniņi"

Danuta Kiopa

26141853

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs,
Izdevumu iespiešanai sagatavoja Sarmīte Grundšteine,
tāl. 63050477, mob. 29133563

Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV-3018